

هاوپه‌یمانی سووننه‌کان له‌نیوان خزمت و رکابه‌ریدا... پارێزگای سه‌لاحه‌دین به‌نموونه

14-07-2021

نووسه‌ره‌کان

ناوه‌ندی لیکۆلینه‌وه‌ی رووداو

کورتە : هاوپه‌یمانی سووننه‌کان له‌نیوان خزمت و رکابه‌ریدا... پارێزگای سه‌لاحه‌دین به‌نموونه

کیتاب ئەلمیزان |

ئەنجومەنى نوپەرانى عىراق لە بەرەوارى ۲۹ ئۆكتۆبەرى ۲۰۲۰، دەنگى لەسەر ياساى نوپى ھەلبۇزاردن دا، دواى ئەو ھەش زوو مەيدانى سىياسى سووننە جوولەبەكى بەردەوامى ھىزو پارتە سىياسىيەکانى تىكەوت، لە پىناو چوونە ناو كىپرکى ھەلبۇزاردنەکانەو. ھەرەھا ھەولدان بۇ دروستکردنى ھاوپەيمانیيەکان بۇ ھەلبۇزاردنىش دەستى پىکرد.

نەخشەى سىياسى سوونى، لەلايەن دوو مېجورەى سەرەکیەو ھەلبۇزاردنەو، بەکەمیان ھاوپەيمانى "عەزم" بەسەرۆکايەتى سەرۆكى پرۆژەى عەرەبى خەمىس خەنجەرە و، دووھەمیشيان ھاوپەيمانى تەقەدوم بەسەرۆکايەتى محەممەد خەلبووسى سەرۆكى ئىستای پەرلەمانى عىراق. ئەم ھاوپەيمانیيەکان بە تووندى رەتدەکرینەو، چونکە نەتوانیوو بەک سەرۆک بۇ ھاوپەيمانیيەکانە دابنن، ھەرەوک لە زۆربەى ھەلبۇزاردنەکانى پىشووتردا روويداوە، ئەمە جگە لە بېسوودى، لیکھەو ھەشەنەو ھى خىراپى لەدواى پىکھىنانى حکومەتیش لیدەکەوینەو.

ھەردوو ھاوپەيمانیيەکان چوونە ناو كىپرکىيەكى ناجىگىرەو ھەلبۇزاردنەو بۇ راکىشانى زۆرتىن پارت وکوتلەى سىياسى، لەگەل ئەو ھەشدا ھاوپەيمانىيەتى بچووگىش لەسەرئاستى بەک پارىزگا لەنێوان کەسايەتى سىياسى وپەرلەمانى و جەمسەرى سىياسى سوونىدا ھەن کە زۆر مەبەستیانە ژمارەى کورسىەکانى سووننە لە خولى داھاتوو پەرلەماندا زیاد بەکەن بۇ ئەو، بتوانىت خاوەن بىرپار بىت و رۆلى گەرە بگىرن لە ئىدارەدان و دارىشتنى ياساگاندا. ئەمەش کارىگەرى دەکاتە سەر ھەموو لایەنە سىياسىەکان.

|| دانىشتوانى عىراق گەيشتۆتە ۴۰ مېلۆن و ۱۵۰ ھەزار کەس و بەپى سەرژمىريە فەرمیەکانى کۆمىسيۆنى ھەلبۇزاردن، ۲۵ مېلۆن و ۳۷۵ ھەزار مافى بەشدارىکردنيان لە ھەلبۇزاردنەکاندا ھەبە.

لەم چوار چۆبەيەشدا دروستکردنى ئەم ھاوپەيمانیيەکان بە دوو رىگە بوو.

بەکەمیان: ھاوپەيمانیيەکانە گەبەنراوھەکان "رىگەى خزمەتکارى"

ئەم رىگەبە ھى بەرژەو ھەندى ھاوبەشە و لە بەکەم رۆزى دابەشکردنى بازنەى ھەلبۇزاردنەکان بەو ھى کە " ھەلبۇزاردنەکانى داھاتوو ستراتيژىيەکەى لەسەر خزمەتگوزارىەکانى ھەلبۇزاردن دەبىت کە لەنێوان کوتلە سىياسىەکاندا بەک کاندید دەبىت بۇ ھەر ناوچەبەک بۇ ئەو ھى ئەو کاندیدە کار نەکاتە سەر ژمارەى دەنگەکان.

|| کوتلە سىياسىە کارىگەرەکان لە شانۆى سىياسىدا جۆلەبەكى بەھىزيان کرد لە پىناو دابەشکردنى ئەم بازنانەى ھەلبۇزاردن بە پى سەنتەرى ھىزى کەسايەتەکانى ئەم کوتلە سىياسىانە و، لە راستىشدا ئەم بازنانەى ھەلبۇزاردن بەپى وىستى ئەم سىياسىە کارىگەرەکانە || دابەشکراو، وەکو سائىروون، تەقەدوم، فەتخ، نەواب. زۆربەى پارىزگاگانى عىراق دابەشکراون بۇ ۳ بازنە و ھەشە بۇ ۵ بازنە و ھەزىر دابەشکراو.

دووھەم: رىگەى ئاشکرا

دواى ئەو ھى بازنەکانى ھەلبۇزاردن لە ھەموو پارىزگاگان ديارىکران، پارت وکوتلەکان دەستيان بە جوولە کرد بۇ دروستکردنى ھاوپەيمانىيەتى نوپى قوناخەکە بەئامانجى بەدەستھىنانى کورسىى پەرلەمان.

|| ئەم ھاوپەيمانیيەکانە گرىدراون بە ھەلبۇزاردنەکان و زووش دەردەکەوینت کە دواى ھەلبۇزاردنەکان و ئەو کاتەى بەرەو دروستکردنى رىکەوتنى نوپى بۇ پىکھىنانى حکومەت ھەنگاودەنن دەپووگىنەو.

لە پارىزگای سەلحەدىن كىپرکى لە کوتلەو حزبکەو ھەلبۇزاردن بۇ بەکى تر دەگۆرپت، لە سالانى ۲۰۰۸ بۇ ۲۰۱۹ بە تەواوتى پارىزگاگە لەژىر ھەيمەتەى بەک لایەن بوو "لایەنى پەرلەمانتار ئەحمەد عەبدوڵا عەبەد" ئەبو مازن ئەم ھەيمەتەيش بەرھەم وکارىگەرى لەسەر دابەشکردنى بازنەکانى ھەلبۇزاردن ھەبوو کە سەلحەدىن بۇ ۳ بازنە دابەشکراو.

سنووری بازنه: باکووری قهزای بیجی، باشووری قهزای بهلهد، رۆژهلانی بهرزاییهکانی همیرین کهرکوک و رۆژئاوای سهرسارو سهحرا که چوار کورسیه، ۳ پیاو و بهک کۆتا بۆ ژنان.

ئهم ناوچانهش له خۆدهگریت:

تکریت ۹۰۳۰۰ دهنگدهر

سامهرا ۱۵۶۱۰۲ دهنگدهر

ئیسحاقی ۲۶۹۳۷ دهنگدهر

ئهلدۆرا ۲۵۹۵۱ دهنگدهر

ئهم بازنهیه هاوپهیمانیی تازهو کاندیدی سهربهخۆی تیدایه. دیارترین هاوپهیمانییهکان " نهقه دوم، عهزم، پارته تشرینییهکان" نازل ئهخز ههقی"ن. هاوپهیمانیی تهقه دوم لهم بازنهیهدا سن کاندیدی ههیه، دوو پیاوو ژنیکی. بهلام هاوپهیمانیی عهزم بهش و قورسای گهرهتری لهنیوکاندیدهکاندا که زیاتر سیاسی وئهدام بهرلهمانن ههیه. هاوپهیمانیی جهماوهرهکهمان شوناسمانه به بهک کاندید دابهزیووئه وئویش جیگری بهکهمی پارێزگی سهلاحه دینه له ههمان کاتیشدا کێپرکی پارته بچووکهکانی وهکو " پارتی مهدهنی، تهجهموعی عێراقی نوێ، پهیمانی عێراقی" ههیه. سهبارهت به کاندیده سهربهخۆکانیش لهم بازنهیهدا دیارترینیان تارق فهده که زۆر لێ رازین وکێپرکی ههموو کاندیدهکانی بازنهکه دهکات.

||

|| ۲-بهلهد

سنووری بازنه: باکووری ناحیهی ئیسحاقی، باشووری ئهلههباچی، حهزام بهغداد، رۆژهلانی دیالهوکهرکوک، رۆژئاوای ئهنبار. ئهمهش چوار کورسیه، ۳ پیاوو ژنیکی و ئهم ناوچانهش له خۆدهگریت:

بهلهد ۶۸۳۰۴ دهنگدهر

یهسرب ۲۹۷۵۳ دهنگدهر

دوجهیل ۵۶۱۳۴ دهنگدهر

ئهلدۆر ۱۶۶۴۵ دهنگدهر

زلوعیه ۳۱۴۵۸ دهنگدهر

تووزخورمانوو ۱۱۴۴۵۵ دهنگدهر

لهم بازنهیهدا هاوپهیمانیی عهزم کێپرکی دهکات و ئهمهش به کهسایهتی سیاسی که بهشیوهیهکی مامناوهند جهماوهریان ههیه، بهلام هاوپهیمانیی تهقه دوم لهناوکێپرکی ئهم بازنهیهدا به کهسایهتی بههیز که ئویش پارێزگاری سهلاحه دینه " عهمار ئهلهجهر" کێپرکی دهکات. کێپرکی لهسهر کهسایهتی پارێزگار و کاندیدی تر که جهماوهری مامناوهندی ههیه چر بۆتهوه. پارتی دیموکراتی کوردستانیش کاندیدی ههیه، هاوپهیمانی کوردستان دوو کاندید، بهرهی تورکمانی بهگرتوو بهک کاندید، دهولهتی یاساو هاوپهیمانی نهسریش ههیه که کاندیدیکیان ههیه.

|| بهلام ههچی هاوپهیمانی فهتحه بهکهسایهتی سیاسی که قورسای مهزههبی ههیه کێپرکی دهکات لهگهڵ کهسایهتی ناوپههلهمانیش. کولهی سهدریش بهک کاندیدی ههیه، دوو کاندیدی سهربهخۆش ههمن وهکو کهسایهتی شیخ عهعمار حکمهت ئهلهداوی جیگری دووهمی پارێزگای سهلاحه دین|| که قورسایهکی جهماوهری ههیه به هۆی ئهوهی که خوشکهزای سهروکوهزیران کازمیه. چهند پارتنیکی بچووکیش وهکو هاوپهیمانیی نههچی نیشتمانی، بزوتنهوهی وهفای نیشتمانی، هاوپهیمانی جهماوهرهکهمان شوناسمانه کاندیدیان ههیه.

سنووری بازنه: باکووری گه یاره ی نهینهوا، باشووری قهزای تکریت، رۆژهه لاتی بهرزاییه کانی همرین و گهرکوک، رۆژئاوای دهشتی ئه نبار. ئه مه ش چوار کورسیه، سێ پیاو و ژنیک و ١١ ئه م ناوچانه ش له خۆده گریت:

شەرگات ١١٥٥٥٨ دهنگدهر

بجی ١١٩٩٩٧ دهنگدهر

ئه لعه له م ٥٠٠٠٠ دهنگده

بزووتنه وهی وهی یه ک کاندیدی هه یه و به یه کیک له پارتیه تازه دروستبووه کان داده نریت، پارتی خه لکی شەرگات سێ کاندیدی هه یه دوو پیاو و ژنیک، ئه م پارتیه ش به پارتیکی لۆکالی قهزاکه داده نریت.

١١هاوپه یمانی جه ماوه ره که مان شوناسمانه به سه رۆکایه تی ئه حمده ئه لجبووری (ئه بو مازن) که ٤ کاندیدی هه یه له نیویشیاندا سه رۆکی هاوپه یمانیه که دوا ی ئه وهی که برپاری تانه لیدانیک له دادگا له به رژه وهندی ئه و ده رچوو. هاوپه یمانی عه زمیش چوو ته ناوکیپرکیکه وه به که سایه تی سیاسی له نیویشیاندا ئه ندامانی په رله مانی عیراق و سیاسی لۆکالی. پرۆژه ی نیشتمانی ش به سه رۆکایه تی جه مال زاری یه ک کاندیدی هه یه، ته قه دومیش دوو کاندیدی هه ن، ژن و پیاوینک.

له دوا جاردا ئه وهی ده مینیته وه میزاجی ده نگدهری عیراقیه و ئه نجامه کان گریدراون به ئاستی توانای حکومه تی عیراقی له دابینکردنی ژینگه یه کی ئارام و پاک دوور له چه کی به ره لآ و پاره ی دزراو. وه ههروه ها ده که ویته سه ر ئاستی وه لآمی کۆمه لگه ی نیوده وه له تی له دابینکردنی دۆخیک که له رینگه ی سه ره رشتیکردن و چاودیریکردنه وه ته زویر پووچه ل بکاته وه.